Redactiunea, Administratiunea si Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisori netran ..e nu se pri mescu. Manuscrip .. nu se re- tr mi ..'
Birourile de anunciuri.
Braşovu, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţul insertiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă si învoiala.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta“ iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unu anŭ 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România şi străinătate
Pe unu anu 40 franci, pe şése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Braşovu:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unu anŭ 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anu 12 fl. pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 bani.
Atâtu abonamentele câtŭ şi insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 77. Braşovŭ, Mercurĭ 5 (17) Aprilie 1889.

Nou abonamentŭ
la
„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Aprilie 1889 st. v. s'a deschisŭ nou abonamentu la care invitămŭ pe toţi amicii şi sprijinitorii foiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei lunĭ 3 fl., pe şese lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl.

Pentru România şi străinătate: pe trei lunĭ 10 francĭ, pe şese lunĭ 20 francĭ, pe unu anŭ 40 francĭ.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe anu 2 fl. pe şese lunĭ 1 fl.

Pentru România şi străinătate: pe anŭ 8 francĭ, pe şese lunĭ 4 francĭ.

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale**.

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arĕta şi posta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Braşovŭ, 4 Aprilie v.

Vorbirea deputatuluĭ Rohonczy, ce a ţinut'o în dietă cu scopŭ de a'şĭ motiva starea sufletéscă, în care se afla când a sĕvêrşitŭ fapta dela 19 Martie, îşĭ are şi ea meritulŭ sĕu, căcĭ mai zugrăvì puţintelŭ politica lui Tisza şi a partidei sale faţă cu naţionalităţile.

Póte lui Rohonczy sĕ-i lipséscă o Sâmbătă, precum spunŭ foile oposiţionale unguresci şi precum şi Mocsary i-a ḑisŭ; dér cu tóte săriturile ce le făcŭ în vorbirea lui, a spusŭ multe adevĕrurĭ şi póte că chiar starea lui iritată sufletéscă l'a făcutŭ sĕ le spună mai sincerŭ şi mai nefăţăritŭ. Ţinêndŭ sémă de faptulŭ, că partida lui Tisza a observatŭ o atitudine aprobătóre faţă cu Rohonczy şi că însuşĭ preşedintele camerei numai cu greu s'a înduplecatŭ sĕ'i facă câteva observaţiunĭ când adresà mai grele vorbe oposiţiunei: nu mai încape îndoială, că Rohonczy, în starea psihică în care se afla, a datŭ pe faţă tendinţele adevĕrate ale d-lui Tisza şi ale partidei lui şi a zugrăvitŭ prin urmare şi starea lorŭ psihică.

Mai ântâiu ne-a descoperitŭ Rohonczy, că nu s'a primitŭ în lege limba unguréscă ca limbă de esamenŭ în armată, din causa naţionalităţilorŭ, ca sĕ nu ridice şi ele pretenţiunĭ cu privire la limba lorŭ; căcĭ décă cele 16 milióne de locuitorĭ ar fi de naţionalitate unguréscă, atuncĭ n'ar fi venitŭ Tisza în cameră cu paragrafii cu pricina; dér Tisza şi partida lui suntŭ ómenĭ „cu minte“ şi sciu ce facŭ.

Apoi vorbì despre districtele mărginaşe locuite de Nemaghiarĭ, aducêndu-le în legătură cu eventualele rĕsturnărĭ de pe continente, rĕsturnărĭ strategice, geografice şi politice. Rohonczy dete a se înţelege, că independenţa statului cu naţionalităţile de adĭ ar fi unŭ periculŭ. Mai ântêiu trebue rassa unguréscă sĕ cuceréscă pe celelalte naţionalităţĭ, aşa ca şi Sêrbulŭ şi Românulŭ sĕ se mândréscă a fi cetăţênŭ maghiarŭ. Elŭ speră că într'unŭ viitorŭ mai depărtatŭ, când inimile tuturorŭ cetăţenilorŭ vorŭ fi contopite, întréga naţiune se va libera, negreşitŭ de sub tutela Austriei, căcĭ pentru acésta lucréză Tisza cu ómenii sĕi.

Sciu fórte bine naţionalităţile, că cei dela putere, ca toţĭ şoviniştii guvernamentalĭ şi oposiţionalĭ, n'au gândurĭ bune cu ele; sciu că décă ei nu-şĭ punŭ în executare planurile lorŭ cu totă graba şi după dorinţa inimei lorŭ, causa e temerea de situaţiunea din afară şi de numĕrulŭ preponderantŭ alŭ Nemaghiarilorŭ. Dér vorba lui Rohonczy, cu răbdare au sĕ se facă tóte, fiă şi într'unŭ viitorŭ mai depărtatŭ. Deocamdată numai şoviniştii sĕ cuceréscă inimile naţionalităţilorŭ, décă nu potŭ în acelaşŭ timpŭ sĕ le cuceréscă şi limba lorŭ, şi apoi vorŭ vedé ce mai e de făcutŭ.

Şi cum voesce óre guvernulŭ cu şoviniştii ungurĭ sĕ cuceréscă inimile naţionalităţilorŭ? Prin ce mijlóce îşĭ pregătescŭ ei viitorulŭ ce speră sĕ-lŭ ajungă?

Cei douĕḑecĭ de anĭ de viéţă constituţională unguréscă ne dau destulă desluşire:

Legea de naţionalitate călcată în picióre; din administraţiune şi justiţiă huiduită limba maternă a Nemaghiarilorŭ: prin legĭ contrare spiritului legii de naţionalitate introdusă limba unguréscă în şcólele nemaghiare; scoşĭ din funcţiunĭ aprópe toţĭ Nemaghiarii şi înlocuiţĭ cu unelte ale tendinţelorŭ de maghiarisare; aduşĭ pe capulŭ comitatelorŭ nemaghiare fişpanĭ şi slujbaşĭ de cei mai duşmanĭ vieţii naţionale a poporaţiunei; închise şcóle de ale acesteia, fiindŭ împedecată a'şĭ înfiinţa şcóle nouĕ naţionale; desfiinţate societăţĭ culturale, şi refusată aprobarea până şi a celorŭ mai nevinovate societăţĭ, ca de pildă societăţĭ de ajutorare în casŭ de bólă şi de mórte şi alte multe...

Eată cum crede guvernulŭ cu şoviniştii ungurĭ sĕ'şĭ „câştige“ inimele naţionalităţilorŭ şi sĕ-şĭ pregătéscă viitorulŭ de care viséză.

Eată pentru ce d-lŭ Tisza cu partida lui şi cu toţĭ cei de pănura lorŭ suntŭ lăudaţĭ ca ómenĭ „cu minte“ şi „prevĕḑĕtorĭ“.

Viitorulŭ, nu celŭ visatŭ de ei, ci viitorulŭ realŭ va arăta, décă în adevĕrŭ pe drumulŭ acesta vorŭ puté câştiga simpatiile popórelorŭ.

Noi scimŭ, că numai unŭ singurŭ drumŭ póte duce la mântuire şi acesta este drumulŭ dreptăţii, alŭ respectării drepturilorŭ, limbei şi naţionalităţii tuturorŭ popórelorŭ statului, este drumulŭ egalei îndreptăţirĭ naţionale.

Tóte ideile şi tendinţele, ce se abatŭ dela acestŭ drumŭ singurŭ mântuitorŭ, nu suntŭ decâtŭ producte ale fantasiei bolnăviciόse à la Rohonczy, carĭ în aplicarea lorŭ continuativă potŭ aduce numai róde rele şi primejdióse.

DIN AFARĂ.

Sporirea cavaleriei rusescĭ.

A doua divisiune nouă de Cazacĭ combinată, a cărei formare a ordonat'o Ţarulŭ cu ukaz datŭ la 20 Martie, va consta din nouĕle regimente de Cazacĭ dela Donŭ Nr. 16 şi 17 ce se vorŭ înfiinţa, din 1-iulŭ regimentŭ crusicŭ de călăreţĭ din Cuban şi din 1-iu regimantŭ de călăreţĭ dela Volga din trupele de Cazacĭ din Terek. Afară de aceea se vorŭ forma la trupele de Cazacĭ din Cubanŭ unŭ regimentŭ nou, anume regimentulŭ 1-iu cernomoricŭ de călăreţĭ, la regimentele din întéia chemare a Cazacilorŭ din Terek se vorŭ înfiinţa câte douĕ sotnii şi la trupele de Cazacĭ dela Uralŭ se vorŭ înfiinţa douĕ sotnii la regimentulŭ 3 de călăreţĭ. La regimentele de Cazacĭ din vestulŭ Rusiei s'au ridicatŭ sotniile dela 70 la 100 de ómenĭ.

Mărirea şi întărirea Sevastopolului.

O scire din Petersburgŭ spune, că se vorbesce în cercurile militare de acolo, cumcă guvernulŭ rusŭ a luatŭ hotărîrea, sĕ renunţe cu totulŭ d'a face portŭ de rĕsboiu din Nikolajev şi pentru aceea sĕ măresca şi sĕ întărescă portulŭ Sevastopolŭ. Acesta are sĕ fiă, cum se ḑice, închisŭ pe viitorŭ cu totulŭ pentru corăbiile se comerţŭ.

Reconstruirea Poloniei.

O telegramă ne comunicase, că într'unŭ articolŭ alŭ sĕu „Kreuzzeitung“ vorbesce despre posibilitatea reconstruirei Poloniei, care sĕ se pună apoi sub scutulŭ Austriei. Numitulŭ diarŭ dice, că Germania nu ar fi jignită întru nimicŭ décă Polonia rusécă s'ar unì cu Galiţia stăpânită adĭ de Austria. Regatulŭ polonŭ astfelŭ constituitŭ încordândŭ de rege pe monarchulŭ austriacŭ ar fi cu o

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS“.

MANŬ-TĂLHARU*)

Cică într'o vreme dedemultŭ era unŭ vênătoru; ĕstŭ vênătorŭ, pĕ semne, de câte orĭ pornea la vênatŭ, păşea totŭ cu stângulŭ înainte, că umbla câtŭ mi-i diulica de mare, dér sĕ ucigă şi elŭ vre-o jiganiă câtŭ de mică, de locŭ.

Adĭ aşa, mâne aşa, începuse a se da la toţĭ rĕii şi nu mai putea de ciudă. Intr'o ḑi, când mergea prin pădure, ia aşa de florile mĕrului, că de vênatŭ scia elŭ că nu e pomană, ii eşi înainte unŭ dracŭ prefăcutŭ într'unŭ târgoveţŭ

— Norocŭ bunŭ, omule, dér încătrău?

— Ia în astă lume mare, ii rĕspunse omulŭ a lene.

— Vênat-ai ceva?

— Vânatŭ pe dracu! mai ḑise omulŭ necăjitŭ înfundându'şĭ căciula pe urechĭ.

— Ce 'mĭ dai mie sĕ 'ţĭ facŭ de vênatŭ şi décă nu vei ucide câtŭ pĕrŭ în capŭ, sĕ nu 'mĭ dicĭ pe nume?

— Bine, eu primescŭ bucurosŭ, dér ce 'mĭ cerĭ?

— Ia, unŭ lucru mai de nimicŭ, care ilŭ porţĭ în totdeuna cu tine.

Ce sĕ gândi omulŭ, ce se socoti, vedĭ Dómne credêndŭ că 'i cere cine scie ce sculă, bunióră chimiru, orĭ puşca, orĭ de mai sciu şi eu, se amăgì şi ḑise da; mĕ rogŭ, nu 'i trăsnea creştinului prin capŭ că ucigălŭ-sfânta-cruce nu'i cerea nicĭ mai multŭ nicĭ mai puţinŭ decâtŭ sufletulŭ.

Diavolulŭ atuncĭ luândŭ o cărămidă dise vênătorului sĕ pue palma pe ea şi făcêndŭ aşa vênătorulŭ, chipulŭ palmei lui rĕmase pe cărămidă zugrăvitŭ aidoma.

Plecândŭ Diavolulŭ cu cărămida la subţioră, omulŭ vrêndŭ sĕ'şĭ încerce norocului, o luă razna prin pădure şi parcă ii scotea draculŭ înainte ca din pămêntŭ felurimĭ de lighioĭ şi paserĭ, pe care le vêna şi se duse acasă liniştitŭ.

De când cu zapisulŭ, vênătorului nostru ii mergea totŭ în plinŭ, nu era di dela Dumnedeu sĕ nu vie din pădure cu câte doi trei vătui la spinare, orĭ cu vr'unŭ viezure, sĕu şderŭ pădureţŭ.

După o scurgere de vreme de vr'o 20 şi mai bine de anĭ, vênătorulŭ simţi că e aprópe de sfêrşitulŭ vieţii lui şi că nu e mult pănă când sĕ'şĭ lapede potcóvele, însĕ nu era împăcatŭ în sufletulŭ lui când îşĭ aducea aminte de târgoveţulŭ căruia îi dăduse zapisulŭ.

— Bre, ce sĕ fie de nu vine omulŭ ăla sĕ 'şĭ ia lucru, care mi-l'a cerutŭ? sĕ totŭ întreba elŭ.

Intr'o ḑi însĕ se pomeni că'i intră în casă unŭ omŭ îmbrăcatŭ în negru, óchesŭ la faţă şi prin fundulŭ căciuliţii ce o purta pe capŭ se vedeau eşite douĕ córne.

Când ilŭ vĕḑŭ omulŭ nostru, îi îngheţă sângele în elŭ; pasă-mi-te, ăsta era draculŭ cu zapisulŭ.

— Bună vremea, datornice, ḑise elŭ când intră pe uşe, am totŭ audit svonindu-se că ai fi bucurosŭ sĕ 'mĭ plătescĭ datoria şi d'aia am venitŭ sĕ ne înţelegemŭ când sĕ viu sĕ ne răfuimŭ.

— Da ce lucru mĭ-ai cerutŭ dumneata atuncĭ, prinse a-lŭ întreba omulŭ cam aşa în doru lelii.

— Ia, ce sĕ fiă, unŭ lucru care după mórte nu-ţĭ mai e de nicĭ unŭ folosŭ.

— Ca ce lucru sĕ fiă ăla, d'a minune?

— Sufletulŭ, că după mórte ce folosŭ póte sĕ-ţĭ mai aducă?

— Vai de mine! Cum sĕ facŭ eu una ca asta? Nu vrĕu nicĭ în ruptulŭ capului sĕ ţi-lŭ dau.

— Vrei nu vrei, de asta nu te mai întrébă nimenĭ după mórte, căcĭ eu am la mână zapisulŭ şi dreptatea e cu mine, Vorba ceea, ai carte, ai parte.

Ḑicêndŭ elŭ aşa, îşĭ luă tălpăşiţa şi plecă, ér omulŭ rĕmase plângêndŭ şi căindu-se cu focŭ de ciudă, că a căḑutŭ în ispita diavolului.

Acestŭ creştinŭ avea unŭ feciorŭ voinicŭ şi isteţŭ nevoiă mare; elŭ d'un cârdŭ de vreme totŭ vedea pe tâtă-sĕu tristŭ şi înăspritŭ de supĕrare; nu mai putŭ răbda sĕ-lŭ vadă pe bĕtrânŭ aşa şi ilŭ întrebă că ce are? Bĕtrânulŭ deocamdată nu vru sĕ-i spuie nimicŭ, dér totŭ ţinêndu-se băiatulŭ de căra lui, îi spuse totă şiritenia din firŭ în pĕră.

Băiatulŭ nicĭ nu mai pierdŭ vreme

*) Povestitŭ de *Davidŭ Lascu* de felu din satulŭ *Comăna de susŭ* (Transilvania).

garanţiă mai multă, că în centrulŭ Europei este unŭ scutŭ puternicŭ alŭ păcii şi care sĕ se opună cu tăriă contra a ori-ce tendinţa de cucerire în spre Balcanĭ. Câtŭ despre naţionalităţile din Austria, acestea încă nu arŭ avé cause pentru a se neliniştĭ de legătura cu Polonii, din contră în acordŭ cu ei ar lucra pentru recunóscerea şi aplicarea drepturilorŭ ce li-se cuvinŭ fiă-carora.

Invĕţămentulŭ în Ardealŭ şi în Ungaria.

Amŭ spusŭ, că comisiunea şcolară a dietdi ungurescĭ în şedinţa sa dela 28 Martie a luatŭ în desbatere raportulŭ ministerialŭ privitore la învĕţămĕntulŭ poporalŭ.

Amŭ arătatŭ în generalŭ datele privitóre la învĕţămĕntŭ, ér acum dămŭ câteva amĕrunte, din care se vede, că şi pentru stăpânire, ca şi pentru şoviniştĭ, învĕţarea limbei ungurescĭ e totulŭ, celelalte suntŭ ca fuiorulŭ popii pe desupra.

Tóte obiectele de învĕţămĕntŭ obligate prin lege s'au propusŭ cu succesŭ şi bunŭ resultatŭ în 11,000 şcóle poporale [67.51%], în 5,300 şcóle poporale [32.49%], însĕ resultatele învĕţămĕntului au fostŭ mai multŭ séu mai puţinŭ slabe.

Ce privesce limba maghiară, 8500 şcóle poporale [51%] suntŭ cu limba de propunere maghiară, [in Austria numai 42% din şcóle suntŭ cu limba de propunere germană].

Dintre şcolile, a cărorŭ limbă de propunere n'a fostŭ esclusivŭ cea maghiară, s'au propusŭ cu succesŭ limba ungurescă în 3460 şcóle. In totalŭ se află 11,960 şcóle poporale [72%] asupra cărora raportorulŭ îşĭ esprimă deplina sa satisfacţiune în ceea ce privesce limba ungurescă.

„Dér“ — dice raportorulŭ — „deşi au trecutŭ mulţĭ anĭ dela aducerea legei din 1879 şi deşi statulŭ a spesatŭ ca la două milióne şi jumĕtate florinĭ pentru cursurile de limba ungurescă pe séma învĕţătorilorŭ poporalĭ, încă şi astădĭ se află 4577 şcóle poporale, în care propunerea limbei ungurescĭ séu nu dă nicĭ unŭ resultatŭ, séu dă unŭ resultatŭ de totŭ neînsemnatŭ.“

In seria acestorŭ şcóle enumĕră raportorulŭ peste o miiă de şcóle romano-catolice, 1300 gr. cat., 1300 gr. or., 600 de confesiunea augustină.

In proporţiă cu numĕrulŭ copiilorŭ obligaţĭ la cercetarea cotidiană a şcólei se simte lipsă încă de vre-o 4700 sale de învĕţămĕntŭ (de presente suntŭ 24,000); 5000 de şcóle nu suntŭ pe deplinŭ provĕdute cu rechisite; grădinăritulŭ s'a propusŭ cu succesŭ abia în jumĕtate din numĕrulŭ totalŭ alŭ şcólelorŭ poporale; mai bine de jumĕtate din şcólele poporale n'au sale de gimnastică.

Ce privesce şcólele poporale superióre, raportorulŭ nu este nicĭ-decum mulţămitŭ, căcĭ aceste şcóle costă proporţionalŭ pré multŭ.

Se află cu totul 237 asemenea şcóle, a cărora susţinere costă $1^1/_2$ milionŭ fl., dintre carĭ 700,000 fl. îi dă statulŭ. Numĕrulŭ învĕţătorilorŭ e de 2700. Fiindcă aceste şcóle nu potŭ prinde rădăcinĭ, costă pré multŭ, mare parte din ele suntŭ neimpopulate şi nu parŭ a fi durabile, raportorulŭ propune ca acestŭ feliu de şcóle sĕ se prefacă în şcóle civile, în carĭ se află 20,000 de învĕţăcei [9000 băeţĭ şi 11.000 fete). Adăugêndu-se la aceste numĕrulŭ de 1200 fete aflătóre în preparandii, resultă că în Ungaria se află ca la 13,000 fete care se împărtăşescŭ de o instrucţiune mai înaltă ca cea normală.

Dep. *Hock János* constată, ca în Ungaria şcólele poporale superióre de fete, prin modulŭ cum suntŭ ele grupate în provinciă, îndeplinescŭ o misiune nnmai culturală, ci şi naţională. Dice că aceste şcóle orĭ-când potŭ rivalisa cu asemenĭ şcóle din străinătate şi cere ca şi în privinţa administrativă sĕ fiă scóse de sub influinţa inspectorilorŭ de şcóle.

Berzeviczy Antal, secretarŭ de statŭ, dice că ce privesce propunerea limbei ungurescĭ, póte sĕ spună din esperienţă, că celŭ mai cu succesŭ mijlocŭ este escrierea de premii pe séma acelorŭ învĕţătorĭ, carĭ vorŭ dovedi succesŭ în limba ungurescă.

Kovacs Albert constată, că de 21 de anĭ s'a făcutŭ pe terenulŭ învĕţămĕntului unŭ progresŭ atâtŭ de mare, cum nu se mai află esemplu în străinătate. Cere grabnica revisuire a legei privitore la învĕţămĕntulŭ poporalŭ.

Ministrulŭ Csáky declară, că nu este în contra revisuirei numitei legĭ. Idea ajutorărei şcólelorŭ confesionale o recunósce fără şovăire ca corectă şi sănĕtósă; pe lângă legea de astădĭ însĕ acésta nu e cu putinţă.

In fine raportorulŭ Szatmary cu privire la localităţile unde sĕ se înfiinţeze şcólele poporale de statŭ dice, că avêndŭ în vedere efectulŭ duplu alŭ şcólei, adecă celŭ didacticŭ-culturalŭ şi celŭ propagatorŭ de limba ungurescă, suntŭ a se înfiinţa şcóle poporale ungurescĭ mai ântêiu în comunele ungurescĭ; în comune curatŭ nemaghiare numai în acelŭ casŭ ar fi cu cale a se înfiinţa şcóle poporale de statŭ, decă în acelea a funcţionatŭ mai ântêiu câţiva anĭ unŭ asilŭ de copii. căcĭ la din contră efectulŭ şcólei în cea mai mare parte rămâne fără resultatŭ; în comune curatŭ maghiare însĕ numai în acelŭ casŭ sĕ se înfiinţeze şcóle ungurescĭ de statŭ, decă acelea suntŭ încunjurate de Nemaghiarĭ séu decă vinŭ în atingere cu Nemaghiarii. Acestea suntŭ principiile după carĭ propune Szathmari a se înfiinţa şcólele poporale de statŭ.

SCIRILE DILEI.

Academia Română a decernatŭ anulŭ acesta următórele premii: Premiulŭ „Năsturelŭ“ de 12,000 lei d-lui Odobescu. Premiulŭ „Eliade Rădulescu“ de 5000 lei d-lui A. Xenopol pentru lucrarea: Cartea neamului românescŭ. D-lui Teofilŭ Frâncu 2500 lei ca încurajare pentru lucrarea sa etnografică: Românii din munţii apuseni.

***

Daniă Ateneului românŭ. D-lŭ Constantinŭ Zapa, mare proprietarŭ, a dăruitŭ Ateneului românŭ din Bucurescĭ suma de lei 10,500.

***

Invĕţătorŭ suspendatŭ. Cetimŭ în „Pester Lloyd“ dela 12 Aprilie: „Consistoriulŭ gr. or. românŭ din Aradŭ a suspendatŭ din postŭ şi léfă pe învĕţătorulŭ Aurelŭ Cralovanŭ din Girocŭ pentru renitenţă şi uneltirĭ naţionaliste. Precum se vorbesce, s'a pornitŭ cercetare disciplinară şi în contra popii din Girocŭ, Pavelŭ Tiscanŭ, din aceleaşĭ cause.“ — Cunoscutŭ fiindŭ ce înţelegŭ foile ungurescĭ sub „uneltirĭ naţionaliste“, întrebămŭ: de ce natură suntŭ acele „uneltirĭ naţionaliste“, de şi-au atrasŭ învĕţătorulŭ şi preotulŭ din Girocŭ urgia consistoriului din Aradŭ? Şi acéstă lămurire trebue dată, pentru că n'ar fi de doritŭ ca opinia publică sĕ fiă indusă în eróre de foile ungurescĭ.

***

O dramă a Reginei României. „Românulŭ“ află, că M. S. Regina, într'unŭ micŭ cercŭ de amicĭ, a datŭ lectură unei drame, scrisă în limba germană, după o legendă românéscă, cum a împărtăşitŭ cercului sĕu şi alte legende române, culese însĕ în limba francesă. Printre asistenţĭ erau d-nele T. Rosetti de Wacken, P. P. Carp, Simona Lahovary, de Poppee; d. de Bullow, etc.

***

O arestare sensaţională e pentru „P. N.“ arestarea avuţilorŭ comercianţĭ de lemne Bild, tatălŭ şi fiulŭ, ce a făcut'o gendarmeria în Hodsagh, în urma unei denuntărĭ de înşelătoriă şi abusurĭ.

***

Condamnaţĭ. Optŭ demonstranţĭ, carĭ au luatŭ parte la turburările din 21 Martie, între aceştia mai mulţĭ studenţĭ universitarĭ, au fostŭ condamnaţĭ de judecătoria de cercŭ din Peşta, unulŭ la două dile, ceilalţĭ şépte la câte patru dile arestŭ, pentru opunere contra autorităţii. Condamnaţii au apelatŭ contra sentinţei, ér apĕrătorii lorŭ au însinuatŭ nulitate contra procedurei.

***

Contra solgăbirĕului. Mai mulţĭ locuitorĭ din Szolyva au adresatŭ ministrului ungurescŭ de interne unŭ actŭ de acusaţiune în contra solgăbirĕului de acolo Karl Buzart pentru diferite acte arbitrare şi pentru complicitate în afacerĭ de liberare din armată. Locuitorii cerŭ sĕ se facă cercetare.

***

Sinucidere. Protonotarulŭ oraşului Seghedinŭ, Dr. Paul Vasz, s'a sinucisŭ aruncându-se în Tisa. Nu se spune ce l'a îndemnatŭ a se sinucide.

***

Defraudare. Agentulŭ de schimbŭ Augustŭ Nowak din Viena a defraudatŭ 62,000 fl. bancherului Albert A. Löw. Nowak e fiiulŭ unui înaltŭ funcţionarŭ. Viéţa uşuratică şi destrăbălată l'a adusŭ sĕ comită acéstă crimă, spre a'şĭ plăti din datoriile cele marĭ, ce le-a făcutŭ, cu tótă destrea cea mare ce a luat'o.

***

Sinucidere. Din Timişóra se scrie: Fostulŭ solgăbirĕu din Rĕcaşŭ, ér în urmă funcţionarŭ la societatea de asigurare ungară-francesă, Sigmund Ostoics, ginerele deputatului Athanas Racz, s'a împuşcatŭ în cimiterulŭ rom. cat. Causa nu se scie.

***

A împuşcatŭ pe frate-sĕu. Din Oraviţa se anunţă: Păzitorulŭ de câmpŭ Ionŭ Marcilli eşi în dilele trecute pentru câteva minute din casă, lăsândŭ singurĭ pe cei doi băeţĭ ai sĕi, unulŭ de 6, celalaltŭ de 4 anĭ. Celŭ dintêiu luă pistolulŭ ce se afla încărcatŭ pe masă şi începŭ sĕ se jóce cu elŭ. Vrêndŭ sĕ arate fratelui sĕu cum împuşcă tată-sĕu, se slobozi pistolulŭ şi glonţulŭ pĕtrunse pântecile copilului. Sĕrmanulŭ copilŭ murĭ după câteva ore. In contra tatălui s'a pornitŭ cercetare pentru negligenţă.

Afacerea fondurilorŭ Năsĕudene.

De pe Someşŭ, Aprile 1889.

Intr'o corespondinţă apărută în N-ru 59 alŭ „Gazetei Transilvaniei“ cu data: „De pe Someşŭ“, Martie 1880, între altele se află şi următórele pasage:

„Se nasce acuma întrebarea, că ómenii aleşĭ de cele 44, respective 45 comune, fi-vorŭ aplecaţĭ a se constitui în comitetŭ administratorŭ de fondurile scolastice centrale pe basa unui statutŭ, care tractéză unŭ bunŭ privatŭ ca pe unŭ bunŭ comunŭ, pe basa unui statutŭ care putea eşi din mâna comuniştilorŭ, nu însĕ din mâna constituţionalilorŭ, atuncĭ, când ei nu cunosceau cuprinsulŭ draconicŭ alŭ acelui statutŭ, pe timpulŭ alegerei lorŭ“?

„Aşa credŭ eu, că fiă-care alesŭ trebue sĕ fiă în clarŭ cu respunsulŭ la acéstă întrebare, pe când va alerga la şedinţele de constituire, ce se vorŭ ţine în timpulŭ celŭ mai de aprópe în Năsĕudŭ“.

„Şi decă nu, atuncĭ ce paşĭ arŭ fi de întreprinsŭ“?

Spre orientare, că în ce modŭ s'au resolvatŭ aceste întrebărĭ îmĭ iau voiă a descrie decursulŭ şedinţelorŭ ţinute în 6 Aprilie a. c. în acésta afacere.

Cei mai mulţĭ membri aleşĭ au sositŭ la Năsĕudŭ în preséra de 6 Aprile, ca sĕ se iniţieze în mersulŭ lucrurilorŭ ce au sĕ se petrécă în diua următóre; chiar şi comitele, respective comisarulŭ încă a sositŭ din 5 Aprile.

Sâmbătă, în 6 Aprile, adecă între orele 11 şi 12 br. Desideriu Banffy, fiindŭ presenţĭ toţĭ membri aleşĭ, afară de Gerasimŭ Domide, preotulŭ Rodnei vechĭ, şi N. Reu, şi toţĭ cei denumiţĭ afară de părintele Groze din Maierŭ şi circumspectulŭ E. Burduhosŭ, — declară deschisă şedinţa convocată prin vicecomitele comitatensŭ, observândŭ, că la acéstă şedinţă îşĭ reservă dreptulŭ de a presida însuşĭ elŭ şi denumêndŭ de notarŭ pe Dr. Alexă *Larionessi* advocatŭ în Năsĕudŭ şi secretarŭ prov. alŭ fond. şi pe Ioanŭ *Ciocanŭ*; ér de membri în comisiunea verificătóre pe Dr. Paulŭ *Tanco* directorele substitutŭ alŭ gimnasiului şi pe Ioanŭ *Jarda*, directorele şcólei fundaţionale elementare poporale de copii şi copile din Năsĕudŭ, presintă statutele făcute şi impuse din partea înaltului regimŭ, cu rugarea, ca sĕ se judece şi tracteze lucrurile câtŭ se póte de obiectivŭ şi cu sânge rece, cu atâtŭ mai vértosŭ, cu câtŭ, că statutele respective esprimă o prea înaltă otărîre Majestatică, care, ca atare, nu mai póte forma obiectŭ de discusiune.

Regretă, dice mai departe, că a fostŭ conchiematŭ comitetulŭ chiar pe diua de 6 Aprilie, în care di gr. catolicii serbéză „Buna-vestire“, acésta s'a întêmplatŭ numai din causă, că *necuprindêndŭ Călindarulŭ oficiosŭ sĕrbătorile gr. cat. nu a avutŭ cunoscinţă despre respectiva sĕrbătóre (!)*, aşa se rógă sĕ nu se presupună vre-o intenţiune rea în acestŭ obiectŭ.

După acestea se cetesce comitiva cu care s'a trimisŭ statutulŭ administraţiunei fondurilorŭ, în care se dice, că înaltulŭ regimŭ după ce a provocatŭ de atâtea şi de atâtea orĭ pe grăniţerĭ ca sĕ-şĭ facă statute pentru fondurĭ, şi după ce totŭ de atâtea orĭ aceia au presentatŭ statute respective proiecte de statute, *pe carĭ înaltulŭ regimŭ nu le puté provedé cu clausula de aprobare* aşa acela s'a vĕdutŭ necesitatŭ *a compune însu-şĭ aceste statute.* Se cetescŭ apoi statutele şi anume în limba maghiară prin Dr. Alexă Lorionessi, ér în cea română prin Ioanŭ Ciocanŭ.

Cuprinsulŭ acelorŭ statute este cunoscutŭ onoratului publicŭ în liniamente generale şi sperŭ, că va fi cunoscutŭ cât de curêndŭ în detaliu.

După cetirea statutelorŭ 'şĭ cere cuvêntŭ advocatulŭ *D. Lica* şi prin o vorbire fórte moderată în tonŭ şi alésă în espresiunĭ presentă protestulŭ subscrisŭ de: D. Lica, Manu, advocaţĭ, Uşerĭ Atanasiu. Cincea Eliă, S. Monda, Terente Basiliu, Grapini Panfiliu, Slavócă Ieronimŭ, Suciu, Deacŭ, Şutŭ şi Posmuşanŭ, acărui cuprinsŭ se póte vedé în foile „Gazeta Transilvaniei“ şi „Tribuna“, cu ce aceştia părăsiră sala adunării.

Acum îşĭ cere cuvêntŭ Dr. *A. P. Alexi*, prof. gimnasialŭ, şi dice, că dênsul e de credinţă, că tóte *cele cuprinse în protestulŭ presentatŭ de D. Lica suntŭ fidela espresiune a simţemintelorŭ tuturorŭ grăniţerilorŭ in genere şi a tuturorŭ membrilorŭ aleşĭ în acestŭ comitetŭ în specialŭ* şi le-ar fi subscrisŭ cu amêndouĕ mânile,

---

multă, ci spuse tatălui sĕu, că are sĕ mergă până la unŭ locŭ după o negustoriă şi plecândŭ îşĭ luă cu sine banĭ şi merinde.

Merse elŭ di de vară până 'n séră, cale lungă sĕ-i ajungă, până ce nemeri la unŭ palatŭ mare ascunsŭ în bungetulŭ unei pădurĭ uitată de Dumnedeu.

In ĕst palat şedea *Man-Tâlharu*, un ucigaşŭ vestitŭ, omŭ câinosŭ la inimă, peire de capŭ, încâtŭ ţipa pruncu'n mamă numai când audia de numele lui. Când vĕdŭ Man-Tâlharu pe feciorulŭ vĕnătorului că vine la elŭ şi-i cere găzduire, se cam minună de elŭ şi-lŭ întrebă că ce vêntŭ l'a bătutŭ într'acolo?

— Mĕ ducŭ la iadŭ sĕ scoţŭ din mâna diavolului zapisulŭ tatii.

Audindŭ Man-Tâlharu unele ca acestea, îi dădu găzduire bucurosŭ, ilŭ ospĕtă şi ilŭ rugă că, decă va ajunge la iadŭ, sĕ-i aducă pe o vergea dulcéţă din patulŭ ce spunea elŭ că-i pregătise Scaraoţchi după mórte acolo.

(Va urma.)

décă ar lipsi din acelŭ protestŭ pasagiulŭ de abḑicere și retragere.

Este unŭ lucru de grea rĕspundere pentru presentŭ și viitorŭ a părăsi terenulŭ sciindŭ a priori, că au sĕ-lŭ ocupe ómenĭ cu puțină tragere de inimă seu dóră chiar rĕu voitorĭ causelorŭ nóstre; chiar de aceea dênsulŭ află a fi cu mult mai la locŭ a rĕmâné în comitetŭ și a lucra pentru a mântui ceea ce va fi cu putință prin regulamentele ce se vorŭ compune pe basa statutelorŭ impuse.

Se procede apoi la alegerea de președinte pentru comitetŭ și respective comisiune. Dr. *Paulŭ Tanco* accentuândŭ greutatea situațiunei de-o parte și aptitudinea lui *Ioanŭ Ciocanŭ* de altă parte, îlŭ propune pe acesta de președinte a comitetului fondurilorŭ scol. centr. distr. și a comisiunei administrătóre, care se și aclamă cu unanimitate.

Până la aprobarea ce are sĕ urmeze din partea ministeriului comisarulŭ îlŭ învestesce totŭ pe acesta cu conducerea agendelorŭ presidențialĭ.

La propunerea lui Ioanŭ Ciocanŭ se aclamă ca limbă oficiósă a administrațiunei limba română cu adausulŭ din statute, că *tóte hârtiile au sĕ se pórte și în limba maghiară paralelŭ, pentru-ca regimulŭ sĕ-șĭ pótă esercia dreptulŭ de inspecțiune* (sic!).

Cu aceste se fini ședința primă, anunciându-se începutulŭ ședinței a doua pe la $3^1/_2$ ore d. a.

Obiectele ședinței a doua au fostŭ alegerea unei comisiunĭ censurătóre și a 6 membri în comisiunea administrătóre de fondurı, ai cărei membri afară de aceștia suntŭ în sensulu statului: directorele gimnasialŭ, unŭ economŭ, unŭ membru alesŭ de congregațiune și unulŭ denumitŭ de Episcopŭ.

Spre scopulŭ acesta se esmite o comisiune candidatóre în persónele: Ioanŭ Ciocanŭ, Vrășmașŭ, Hângănuțŭ, Dr. Ioanŭ Popŭ, Larionessi și Gavrilŭ Scridonŭ, la propunerea căreia se alegŭ cu aclamațiune ca membri în comisiunea censurătóre: *Gerasimŭ Domide, Lazarŭ Avramŭ* cooperatorŭ în Maierŭ, *Iacobŭ Prădanŭ* și *Art. P. Alessi*, ér în comisiunea administrătóre Dr. *Paulŭ Tanco, Nicolau Rusŭ*, protojudele cercului Năsĕudŭ, *Ioanŭ Jarda, Gabrielŭ Scridonŭ, Alessă Larionessi* și *Petru Verticŭ*.

Acéstă comisiune are unŭ cercŭ de activitate fórte intinsŭ, până când comitetulŭ se adună tómna pentru a vota bugetulŭ și primăvara pentru a supracensura socotelile.

Și cu aceste dechiărândŭ comisarulŭ de desființatŭ comitetulŭ celŭ vechiu, ridică ședința, învitândŭ pe cei aleșĭ a-se presenta în ḑiua următóre pentru a face promisiunea solemnă. (Va urma).

Rĕmâne sĕ decidă viitorulŭ décă procederea unora séu a celorlalțĭ dintre membrii comitetului a fostŭ mai nimerită!

Statistica renegațilorŭ.

In anulŭ trecutŭ 1888 șĭ-au schimbatŭ numele de familiă cu concesiunea ministeriului unguresců de interne cu totulŭ 701 de petențĭ; în anulŭ 1887—709; în 1886-817; în 1885-675, și în 1884-710. S'arŭ veni așa-déră pe anŭ ca la 722.

Dintre cei 701 petențĭ carĭ șĭ-au cerutŭ schimbarea numelui în anulŭ trecutŭ, 186 va sĕ ḑică 27. 96% au fostŭ din Budapesta, ceilalțĭ din provinciă.

Dintre cei ce șĭ-au schimbatŭ numele, ca de esemplu aducemŭ după foile unguresci următórele nume: Apfelbaum, Bluhweis, Bienenstock, Brummer, Blaustein, Diamant, Feigelstock, Fischbein, Gansl, Hoputzi etc.

Ĕtă cum s'au făcutŭ schimbările de nume: din Libusko s'a făcutŭ Jokai, din Reitenbach s'a făcutŭ Rakoczi; din Konyha—Siroki; din Oks—Orosz, din Knoblauch—Halmagyi, din Engel—Ordög, din Fürst—Herzeg, din Friedman-Foglór, din Neumann—Gombocz, din Gansl—Szabo, din Katuschak—Karolyi, din Klafter—Kardos, din Nebenzahl-Nemes, din Silberstein—Kemény; din Szurok—Szilagyi, din Bolesz—Dezsöfi, din Gross—Battyáni etc. Printre aceștia se află și țiganulŭ lăutarŭ Mihaillă din Heșmașŭ (Hagymas). Elŭ șĭ-a schimbatŭ numele în Szentmartoni.

După confesiune, se înțelege, primulŭ locŭ între aceștĭ renegațĭ îlŭ ocupă Evreii. Anume dintre 701 au fostŭ: romano-catolicĭ 205, greco-catolicĭ 28, gr.-orientalĭ 1, augustinĭ 32, reformațĭ 41, (în 1887-19) și Evrei 393 (în 1887-410).

După ocupațiune în primulŭ locŭ vinŭ gendarmii, silvicultorii etc., ér mai puținĭ ca toțĭ îșĭ schimbă numele economii, Anume dintre cei 701 renegațĭ suntŭ: scriitorĭ, artiștĭ și pictorĭ 9; advocațĭ, inginerĭ, medicĭ, architecțĭ și farmaciștĭ 24; diregĕtorĭ, funcționarĭ, practicanțĭ, diurniștĭ 102; preoțĭ, profesorĭ, învĕțătorĭ și crescĕtori 46; studențĭ 48; militarĭ, gendarmĭ, finanțĭ 56, comercianțĭ 46, ajutătorĭ pe lângă comercianțĭ 59, industriașĭ 40, ajutătorĭ pe lângă industriașĭ 38; economĭ, proprietarĭ, arêndatorĭ și diregĕtorĭ de moșii 20; servitorĭ de oficiu, muncitorĭ dela fabricĭ și ḑilerĭ 16; minorenĭ 129 și cu ocupațiune necunoscută 68.

Așaderă isvorulŭ de întărire a elementului „patrioticŭ“ îlŭ formézĕ Jidovii. Gendarmii, silvicultorii, diurniștii și alțĭ scriitorașĭ, décă'șĭ maghiariséză unii numele, o facŭ la poruncă și de témă sĕ nu'i dea afară din slujbă. Cei 28 de gr. cat. trebue că suntŭ Rutenĭ, ér uniculŭ gr. or. e, precum amŭ vĕḑutŭ mai susŭ, Țiganŭ.

Din camerile române.

Camera. Ședința dela 9 Martie.

D-lŭ *Enescu* depune la biuroulŭ Camerei o propunere, prin care se modifică articolulŭ 7 din legea sinodală pentru scăderea lefilorŭ mitropoliților dela 3803 la 2000 lei și ale episcopilorŭ dela 1545 la 1000 lei, căcĭ ei mai suntŭ și senatorĭ de dreptŭ. prin urmare au și diurnă. — Se admite urgența.

Ședința dela 10 Martie.

D-lŭ *Poenaru Bordea* întrĕbă pe d. ministru alŭ școlelorŭ, décă este adevĕratŭ, că s'a aprobatŭ o carte didactică în care între alte enormitățĭ se dice că: Babadag este portŭ la Dunăre, Medjidid portŭ la Mare și că Basarabia e traversată de munții Carpațĭ. Mai întrĕbă de ce se întârdie cu punerea în discuția a proiectului contra cumulului, și cere ca sĕ se fixeze odată timpulŭ pentru a se ua în desbatere acestŭ proiectŭ.

D-lŭ *C. Cogălniceanu* cere sĕ se aducă în discuțiunea camerei proiectul legei agricole.

La ordinea dilei urmézĕ apoi interpelarea d-lorŭ Sturza și Stefăneanu în privința ameliorărei sorței preoțilorŭ de mirŭ.

D lŭ *Sturdza* (Bĕrladŭ) ḑice, că starea preoțilorŭ de mirŭ este din cele mai rele, și crede de a d-sale datoriă d'a stărui sĕ se facă ceva și pentru preoții dela țĕră, carĭ de atâta timpŭ aștéptă și ei sĕ li-se amelioreze sórtea.

D-lŭ *Titu Maiorescu*, ministrulŭ cultelorŭ și instrucțiunei publice, promite că se va face intervenție pe lângă comitetele permanente spre a se prevedé subvențiunĭ și pentru bisericele care nu au.

D-lŭ *C. C. Dobrescu* desvoltă interpelarea sa asupra sistemului cum se aplică legea instrucțiunei publice. Interpelatorulŭ ḑice, că acéstă lege a fostŭ violată în timpulŭ ministeriului Sturza, care a numitŭ profesorĭ fără concursŭ. D. Dobrescu dovedesce cu acte diferite flagrante abaterĭ dela lege și citéză faptulŭ numirei d-lui Farchy la liceulŭ din Ploescĭ și numirea în aceiașĭ anĭ a doi profesorĭ la Focșanĭ și Galațĭ, care profesorĭ căduseră la concursŭ, față cu d. Farchy. D-nulŭ Dobrescu crede, că aceste fapte și altele ce a citatŭ în abondență suntŭ călcărĭ grave dela lege. Oratorulŭ arată mai multe serii de fapte și trece la o altă seriă. Seria permutărilorŭ și schimbărilorŭ în instrucțiune. Aicĭ d-nulŭ Dobrescu citéză fapte petrecute sub actualulŭ guvernŭ.

D-lŭ P. *Cernătescu* dă esplicațiunĭ în privința modului cum d. Vasilescu a luatŭ catedra de istoriă dela Piteștĭ. D-sa a făcutŭ parte din comisiunea esaminătóre înaintea căreia fusese trimisŭ d. Vasilescu. Acesta isbuti, dér d-nulŭ Sturza n'a voitŭ sĕ-lŭ confirme, fiindcă d. Dimancea ținea la suplinitorŭ.

D-lŭ *Maiorescu* rĕspundêndŭ învinovățirilorŭ ce i-a adusŭ d. Dobrescu, spune că d-sa n'a avutŭ în vedere de câtŭ legea și interesele instrucțiunei când a făcutŭ permutările și numirile.

Senatulŭ. Ședința dela 10 Martie.

D-lŭ *Ministru alŭ domeniilorŭ* citesce unŭ proiectŭ de lege prin care se recunósce d-lui Al. Ciurcu calitatea de cetățénŭ românŭ.

D-lŭ *Al. Greceanu* îșĭ desvoltă interpelarea sa în privința reorganisărei școlelorŭ de agricultură. Oratorulŭ, după ce arată lipsurile ce au adĭ aceste școlĭ și carĭ lipsurĭ nu potŭ decâtŭ sĕ vateme agriculturei române, rógă pe d-lŭ ministru sĕ vie cu unŭ proiectŭ de reorganisare a școlelorŭ și sĕ se prevadă prin bugetŭ mai multe burse pentru trimiterea în străinătate a tinerilorŭ carĭ șĭ-au absolvitŭ cu succesŭ cursurile în școlele nóstre, pentru a se puté perfecționa.

D-lŭ *Ministru alŭ domenielorŭ*, respundêndŭ d-lui Grecianu, ḑice că recunósce și d-sa aceste lipsurĭ, dér n'a avutŭ timpulŭ necesarŭ ca sĕ vină cu unŭ proiectŭ de reorganisare, ceea ce promite că o va face în curêndŭ. Pentru momentŭ însĕ nu póte promite că va acorda burse, fiind-că bugetulŭ nu dispune.

Literatură.

„Meseriașulŭ Românŭ,“ fóiă pentru învĕțătură și petrecere, întocmită pentru meseriașĭ și toțĭ iubitorii de meserii. Apare în Brașovŭ de 2 orĭ pe lună în mărime de câte o cólă și costă pe anŭ 1 fl. 20 cr., pe $^1/_2$ anŭ 60 cr.; pentru România pe 3 lunĭ 1 francŭ, pe anŭ 4 francĭ. Editorŭ și Redactorŭ: *Bartolomeiu Baiulescu*, președintele Reuniunei pentru sprijinirea meser. rom. în Brașovŭ. — Nr. 7 dela 1 (13) Aprilie cuprinde: Notițe biografice asupra fericitului fundatorŭ Mihailŭ V. Stroesco; Museele de industriă; Foița „Mes. Rom.“: Unŭ milionŭ de francĭ pentru o invențiune; Cisme de împrumutatŭ [Anecdotă poporală în poesiă], de Th. D. Sperantia; Feliurite pentru meseriașĭ; Scirĭ economice și industriale; Multe și mĕrunte; Diverse; Glume; Conchemare; Nou abonamentŭ la „Mes. Rom.“; Tĕrgurile și Avisurĭ.

Amiculŭ Familiei, diarŭ beletristicŭ și enciclopedicŭ literarŭ cu ilustrațiunĭ; apare în Gherla la 1 și 15 a fiă-cărei lunĭ în mărime de câte 2—3 cóle, și costă pe anŭ 4 fl., pentru România pe anŭ 10 francĭ. Anulŭ XIII. Proprietarŭ, Redactorŭ și Editorŭ *N. F. Negruțiu.* — N-rulŭ 7 dela 1 Aprilie conține: Episcopulŭ Ioanŭ Popasu, 1808—1889, (Portretulŭ și biografia lui); Tu n'ai perdutŭ nimicŭ (poesiă), de George Simu; Influința mândriei (novelă org.), de Paulina Rovinaru; Cântarea primăverei (fine), de H.; Prin mórte la victoriă (comediă într'unŭ actŭ), localisată de Irina Sonea n. Bogdanŭ (urmare); Lasă gândirea-țĭ (poesiă), de V. B. Muntenescu; Diverse; Notițe; Voluntarĭ pe spesele statului (ilustrațiune comică cu textŭ).

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Budapesta, 16 Aprile. — După Pascĭ ministru-președinte anglesŭ *Salisbury* va visita pe cancelarulŭ *Bismark* în urma invitațiunei acestuia.

Parisŭ, 16 Aprile. — *Țarulŭ Rusiei* are intențiunea sĕ visiteze *esposițiunea universală din Parisŭ* ce se va deschide peste câteva ḑile. Visita acésta a Țarului este considerată de foile francese ca seriósă, ele îi atribue o deosebită importanță politică.

Bruxella, 16 Aprile. — Intâlnirea *împĕratului Germaniei* cu *Regele Belgiei* este lucru hotărîtŭ. Intâlnirea se va face în Anvers, unde se va îmbarca împĕratulŭ Germaniei spre a merge în Anglia.

Roma, 16 Aprile. — *Regele Umberto* va pleca la *Berlinŭ* în 18 Martiu a. c.

Belgradŭ, 16 Aprile. — Cercurile russofile îșĭ esprimă multămirea asupra compunerei noului cabinetŭ românŭ.

Aradŭ, 16 Aprile. — La banca de comerciu și de industriă s'a descoperitŭ o defraudare de 335,000 florinĭ. Se pare că defraudarea a sevĕrșit'o rĕposatulŭ secretarŭ generalŭ. Acéstă descoperire a produsŭ aicĭ mare iritațiune.

DIVERSE.

O scenă din hotelŭ. Unŭ călĕtorŭ, care se urca în odaia lui la hotelŭ, rugă pe servitorulŭ hotelului sĕ 'lŭ deștepte de diminéță, pentru ca sĕ pótă pleca cu trenulŭ celŭ dintâiu. A doua ḑi elŭ aude bătêndŭ repețitŭ la ușa lui. — Ce este asta? strigă elŭ — Dumneavóstră sunteți, Domnule, care voițĭ sĕ plecațĭ cu trenulŭ de 5 ore. — Da! — Ei bine, atuncĭ puteți durmi liniștitŭ mai departe, căcĭ trenulŭ a plecatŭ de multŭ!

Aurŭ în Silesia. „Oberschles Anz.“ află din Oberwitz, lângă Gogolin, că pe domeniulŭ de acolo alŭ unui conte s'a găsitŭ aurŭ. S'a cerutŭ locurilorŭ competente sĕ dea dreptulŭ de esploatare.

Necrologŭ.

Clerulŭ românŭ gr. cat. din tractulŭ Clușiului cu durere anunță pierderea pré iubitului sĕu confrate **Nicolau Popŭ**, parochŭ românŭ gr. cat. în Feneșiulŭ-săsescŭ, fostŭ administratorŭ tract. protop. alŭ Clușiului, vice-protopopŭ onorarŭ, asesorŭ la forurile protop., membru pe viéță alŭ Associațiunei române transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ, Regeneratorulŭ parochiei Feneșiului, directorŭ scol. etc., care în alŭ 73-lea anŭ alŭ vieții sale, în alŭ 48-lea alŭ preoției sale la altarului D-lui, și în alŭ 47-lea alŭ vĕduviei sale șĭ-a datŭ nobilulŭ sĕu sufletŭ în mânile creatorului în Sâmbăta dreptului Lazaru la 10 óre a. m. provĕḑutŭ cu sf. sacramente ale moribunḑilorŭ. Osămintele-i terestre se vorŭ așeḑa Marțĭ în 16 Aprilie st. n. la 10 óre a. m. în cimitirulŭ sf. biserice române din Feneșulŭ-săsescŭ.

Clușiu, în 13 Aprilie 1889.

Fiă-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvêntată!

(Unŭ asemenea necrologŭ amŭ primitŭ și din partea familiei).

Cursulŭ piețeĭ Brașovŭ

din 13 Aprilie st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.46	Vend.	9.48
Argintŭ românescŭ -	„	9.40	„	9.42
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.51	„	9.53
Lire turcescĭ - - -	„	10.80	„	10.86
Imperialĭ - - - -	„	9.80	„	9.86
Galbinĭ	„	5.60	„	5.63
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.50	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	127.—	„	128.—
Discontulŭ - - - -	$6^1/_2$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 15 Aprilie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	102.75
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	96.05
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	144.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	99.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	114.50
Bonurĭ rurale ungare - - - - - -	105.—
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	105.—
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ - - -	105.—
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - - -	105.—
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	105.—
Renta de hârtiă austriacă - - - - -	85.05
Renta de argintŭ austriacă - - - -	85.50
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	110.60
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	143.60
Acțiunile băncei austro-ungare - -	907.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	304.50
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	298.—
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - - -	5.68
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	$9.51^1/_2$
Mărcĭ 100 împ. germane - - - - -	$58.72^1/_2$
Londra 10 Livres sterlinge - - - - -	120.20

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Nru 913—1889.

Escriere de concursŭ.

pentru ocuparea postului de adjunctŭ de secretarŭ la Camera de comerțŭ și de industriă în Brașovŭ.

La subsemnata cameră de comerțŭ și de industriă este a se ocupa postulŭ de adjunctŭ de secretarŭ. Ocuparea acestui postŭ urmeză în sensulŭ regulamentului de serviciu, provisoriu pe unŭ anŭ de probă. Emolumentele acestui postŭ suntŭ: lĕfă anuală de 700 fl. și banĭ pentru cuartiru 150 fl.

Concurenții pentru acestŭ postŭ au a'șĭ aşterne petițiunile lorŭ timbrate în regulă până la **10 Maiu a. c. 12 óre** din ḑi la camera de comerțŭ și de industriă în Brașovŭ.

Consideratŭ va fi numai acelŭ petentŭ, care: 1) nu a trecutŭ peste etatea de 40 anĭ și va subșterne actulŭ de botezŭ; 2) care a frecventatŭ și a absolvatŭ o șcólă înaltă de specialitate juridică, technică sĕu economică, alăturândŭ la petițiune atestatele despre studiile făcute; 3) care póte documenta prin atestatele competente că are eserciţiu în limba de afacerĭ, germană și unguréscă, și că e deprinsŭ a conversa în limba română.

Petentulŭ trebue sĕ fiă în posițiune a intra în serviciu cu ḑiua de 1 Iunie a. c.

Camera de comerțu și de industriă.

Brașovŭ, 9 Aprilie 1889.

Iosef Dück m. p., presidentŭ.

Eugen Jekelius m. p., secretarŭ.

57,3—1

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulu de persóne Nr. 307: 7 óre 10 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 10 minute dimineța.

2. Dela Brașovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ mixtŭ Nr, 318: 1 oră 55 minute după amedĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de ameḑĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucurecĭ la Brașovu:

Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după ameḑĭ.

A. Plecarea postelorŭ.

a) Dela Brașovŭ la *Reșnovŭ-Zernescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 m. după amedĭ
b) „ „ „ *Zizinŭ:* 4 óre după amedĭ.
c) „ „ în *Secuime* [S. Georgĭ]: 1 oră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgărașu*: 4 óre dimineța.
e) „ „ la *Săcele:* 4 óre dimineța.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Reșnovŭ-Zernescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre înainte de ameḑĭ
b) „ *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre dimineça.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei“, precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Cătră onorații cetitorĭ!

„Gazeta Transilvaniei“ întră în anulŭ alŭ 52-lea alŭ esistenței sale.

Nenumĕratele dovedĭ de simpatiă și de încredere ce le-a primitŭ acestŭ organŭ de publicitate din partea Românilorŭ de pretutindenĭ cu ocasiunea aniversării a cincĭḑecea a esistenței sale suntŭ cea mai viuă și mai puternică mărturiă pentru atitudinea sa politică și națională.

Răzimatŭ pe încrederea publicului românŭ și condusŭ de iubirea de patriă și de datoria ce o are cătră sfânta causă a românismului, organulŭ nostru n'a pregetatŭ de a aduce, mai alesŭ în cei ḑece anĭ din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totŭ mai multŭ cerințelorŭ timpului și trebuințelorŭ cetitorilorŭ sĕi.

Astfelŭ dela 1 Ianuarie 1881 *„Gazeta Transilvaniei“* a începutŭ sĕ apară de trei orĭ pe sĕptĕmână totŭ cu prețulŭ de până atuncĭ, er dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care ḑi, érășĭ cu același prețŭ, căcĭ cei 2 fl. adăugațĭ acoperŭ numai cheltuielile înmulțite cu portulŭ postalŭ.

De atuncĭ încóce amŭ făcutŭ totŭ ce ne-a statu în putință spre a aduce îmbunătățirĭ atâtŭ în redactarea ḑiarului câtŭ și în întocmirea sa esteriоră, pentru care scopŭ amŭ isbutitŭ ca ḑiarulŭ se-șĭ aibă tipografia propriă.

Nu-i vorbă, multe se cerŭ astăḑĭ dela unŭ ḑiarŭ, mai alesŭ când elŭ este chiămatŭ a servi causei unui poporŭ atâtŭ de multŭ prigonitŭ de sórte. Prin urmare nu putemŭ ḑice că amŭ ajunsŭ la capĕtulŭ îmbunătățirilorŭ.

Din contră, astăḑĭ când, ca niciodată până acuma, posițiunea ḑiaristicei nóstre s'a agravatŭ; când atâtea loviturĭ sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; când procese peste procese, condamnărĭ la închisore și amende în banĭ o împiedecă în munca și stăruințele ei de a da pe față tóte nelegiuirile, prigonirile și asupririle și de a lupta pentru recâștigarea drepturilorŭ poporului românŭ: se cere dela noi sĕ ne încordămŭ puterile cu îndoită energiă și sĕ continuămŭ lupta cu curagiu neînfrântŭ, introducêndŭ nouĕ reforme, pentru ca *„Gazeta Transilvaniei“* nu numai sĕ corespundă mai multŭ chiămării sale, ci sĕ se facă cu putință ca principiile salutare naționale ce le propagă sĕ potă pĕtrunde până și în coliba țĕranului.

Conduşĭ de aceste vederĭ, amŭ introdusŭ și cu începerea anului acestuia mai multe esențiale ameliorărĭ în ḑiarulŭ nostru.

Pe lângă programulŭ, ce l'amŭ observatŭ până aḑĭ la redactarea foii, suntemŭ decișĭ a cultiva mai multŭ și unele terene, cărora până acuma póte nu le-amŭ pututŭ da atențiunea cuvenită.

Spre scopulŭ acesta amŭ avutŭ fericirea a concentra împrejurulŭ nostru *unŭ numĕrŭ însemnatŭ de bărbațĭ cu cunoscințe speciale,* carĭ vorŭ colabora regulatŭ la fóia nóstră, așa ca materialulŭ ce'lŭ va conține sĕ fiă câtŭ mai variatŭ, instructivŭ și acomodatŭ trebuințelorŭ poporului, nu numai pe terĕmulŭ politicŭ, literarŭ și socialŭ, ci ținêndŭ deopotrivă sémă și de interesele sale din punctŭ de vedere alŭ economiei, educațiunei și higienei, alŭ afacerilorŭ sale cu autoritățile cu carĭ vine mai desŭ în atingere și alŭ trebilorŭ sale financiare și comerciale.

Afară de aceea câștigându-ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unŭ ḑiarŭ cotidianŭ nu este în stare a pĕtrunde în tóte păturile sociale — parte mare din causa prețului lui — și astfeliu sciind că sĕ sémte trebuința de a i se face cu putință orĭ și cărui Românŭ, care scie ceti, ca sĕ fiă informatŭ despre interesele și trebuințele lui, **dela anulŭ nou 1889 încóce amŭ măritŭ în modŭ destulŭ de însemnatŭ prin adausurĭ numerele nóstre cu data de Duminecă și sĕ le întocmimŭ și sĕ le redactămŭ astfelŭ, ca sĕ intereseze pe orĭ și ce cetitorŭ și sĕ se pótă abona și separatŭ.**

Amŭ deschisŭ der abonamentŭ la *„Gazeta Transilvaniei“*, care deși mai bogată în materialŭ, va costa ca și până acuma *12 fl. v. a. pe anŭ* și în deosebĭ pentru aceia, cărora impregiurările nu le ĕrtă de a abona întregŭ ḑiarulu, amŭ deschisŭ abonamentŭ separatŭ la *numerele cu data de Duminecă* ale *„Gazetei Transilvaniei“*, carĭ vorŭ costa **pe anŭ numai 2 fl. v. a.**

Rugămŭ pe abonații noștri de până acuma, ca sĕ stăruiască pe câtŭ le va sta în putință în cerculŭ domniilorŭ lorŭ pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei“ precum și pentru rĕspândirea în poporŭ a numerelorŭ cu data de Duminecă, ce se potŭ abona și separatŭ.

Rugămŭ pe domnii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovu.